

Nr. 171.

ROZWOJ

dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Poniedziałek, dnia 30 czerwca 1919 roku.

Cena prenumeraty:

w ŁODZI:
Kwartalnie Mk. 14.40
Miesięczn. „ 4.80
Za roznośnienie
70 fen. miesięcznie.
Z przes. pocztową:
Kwartalnie Mk. 19.50
Miesięczn. „ 6.50

Kalendarzyk:

Pon. 30. VI Wsp. Sw. Piotra
Wt. 1. VII Naj. Kr. P. J. Chr.
Sr. 2. VII Naw. N. M. P.
Czw. 3. VII Anatol. i Heliod

Redakcja

w Łodzi

Al. Kościuszki 41.
TELEFON 28.

Można zamawiać „Rozwój“: w PABJANICACH u p. Groblińskiego, Nowy Rynek, Kłosc; w ZGIERZU u p. Lacha, Kłosc

CENA OGŁOSZEN: Przed tekstem, lub w tekście 2 marki, za tekstem 65 fenigów, nekrologi i marka za wiersz petitowy. Drobne ogłoszenia 10 fen. wyraz. Najmniej 80 fen. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne.

Do Redakcji „Rozwoju“ w miejscu. Faktycznej uchwały Rady Miejskiej z dnia 18 czerwca 1919 roku w sprawie napiętnowania ekscesów, dokonywanych przez poszczególnych żołnierzy armji gen. Hallera, nie zamieszczono na łamach „Rozwoju“, natomiast odnośne postanowienie podane zostało w № 162 z dnia 21 bm. w artykule „Nowy wybryk Rady Miejskiej“ oraz w № 163 z dnia 22 bm. w „Kronice tygodniowej“ w formie spaczony i świadomie tendencyjnej. Ze względu na powyższe oraz na zasadzie artykułów 21 i 22 tymczasowych przepisów prasowych z dnia 7 lutego 1919 roku, prosimy o umieszczenie niniejszego sprostowania wraz z następującym pełnym wyciągiem z protokołu posiedzenia Rady Miejskiej z dnia 18 czerwca rb., przedstawiającym daną sprawę w świetle właściwym. Wyciąg. Posiedzenie Rady Miejskiej. Łódź, dnia 18-go czerwca 1919 roku. Uchwalono: b) poza porządkiem dziennym za uznaniem nagłości: III. Odnośnie napiętnowania ekscesów, dokonywanych przez poszczególnych żołnierzy armji generała Hallera: Wobec ekscesów, dokonywanych na ludności ży-

dowskiej m. Łodzi przez poszczególnych żołnierzy armji generała Hallera, Radę Miejską, piętnując te czyny, jako niegodne i hańbiące mundur żołnierza polskiego, wzywa Magistrat do poczynienia kroków u władz wojskowych celem ukrócenia samowoli żołnierskiej. (W głosowaniu 33 radnych oświadczyło się za tą uchwałą, 17 zaś przeciw). W trakcie odczytowania odnośnego wniosku, zgłoszonego przez frakcję radziecką P. P. S., rr.: Chwalbiński, Pogonowski i Włodarski opuszczają salę obrad. Po ogłoszeniu wyniku głosowania frakcja radziecka N. Z. R., do której przyłączyła się również frakcja radziecka Ch. D., zgłasza następujące oświadczenie: „W imieniu naszej frakcji oświadczamy, że przez dzienniki urzędowe zostało stwierdzone, że w takich wypadkach przyjmowali udział nietylko żołnierze armji gen. Hallera, lecz i żołnierze innych formacji. Dzisiejszy wniosek frakcji P. P. S. uważamy za demonstrację przeciw armji Hallera jako jednostce bojowej; wniosku P. P. S. w tym sensie stanowczo nie podzielamy“. Po wysłuchaniu tego oświadczenia, frakcja radziecka P. P. S.

zgłasza następujące oświadczenie z prośbą zamieszczenia go w protokole: „Oświadczamy, że nie mieliśmy bynajmniej na celu oskarżać armji gen. Hallera — jako takiej, o jakiegokolwiek bądź niegodne czyny, co zresztą przez oznaczenie we wniosku „poszczególni żołnierze armji gen. Hallera“ jest wyraźnie podkreślone. Stwierdzamy, że i w innych miastach — nie widzieliśmy potrzeby ukrywania tej sprawy — tego rodzaju fakty miały miejsce i przeciwko poszczególnym jednostkom wzywa się władze wojskowe do poczynienia kroków w celu unieszkodliwienia w przyszłości tych ekscesów. Stwierdzamy wreszcie, że występujemy w obronie munduru i godności żołnierza polskiego, nie żywiąc przytem żadnych wrogich zamiarów. Przewodniczący: L. M. Kern. Prowadzący protokół: P. Rundo“. Zgodnie z wzmiątkowanymi artykułami tymczasowej ustawy prasowej, prosimy o udzielenie niniejszą wydrukować takimi samymi czcionkami i w tym samym dziele, co i powołany artykuł „Rozwoju“ z dnia 21 (Nowy wybryk Rady Miejskiej) Przewodniczący Rady Miejskiej: R. Izdebski. Radny Sejmowy: J. Dolecki. 27. VI. 19.

Wielka ofenzywa w Galicji. Polacy na w przód.

Wzięto 2000 jeńców i 30 karabinów maszynowych. Duże zapasy amunicji.

Warszawa, 29 czerwca (PAT). Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich. Front galicyjsko-wołyński: Po zatrzymaniu się wojsk naszych w planowym odwrócie na linii nakazanej przez naczelne dowództwo, rozpoczęła się wczoraj kontrofenzywa nasza na całym froncie galicyjskim. Złamawszy wszędzie opór ukraińców wojska nasze w ciągu dnia

wczorajszego osiągnęły linię Sasów—Złoczów—Narajówka, przez zajęcie wzgórz na wschód od Halicza linja kolejowa Lwów—Halicz—Stanisławów jest znów w naszym posiadaniu. Nieprzyjaciel poniosł bardzo ciężkie straty w zabitych i rannych. Stracił około 2,000 jeńców, około 30 karabinów maszynowych i duże zapasy amunicji. Dzisiaj nasze wojska w dalszym ciągu po-

stepują naprzód. Wzmocniona działalność artylerji nieprzyjacielskiej nad Jasiołdą. Front lwowski-białoruski: Ułtarzki patrol wywiadowczy, po zatem spokój. W sztabie szefa sztabu generalnego Haller, polk.

Ceremonia zawarcia traktatu.

Lion, 29 czerwca. (PAT.) Zamek wersalski nie był przystrojony. Pełnomocnictwa delegatów sprawdzono rano. O godz. 2-jej min. 45 prezydent konferencji, Clemenceau, zajął naczelne miejsce przy stole w sali zwierciadlanej. Prezydent Wilson wszedł na salę, przywitał się z p. Clemenceau i z wszystkimi delegatami podaniem ręki, poczem zasiadł po prawej stronie p. Clemenceau. Straż, która do tej chwili była ustawiona rzędem przed przedstawicielami prasy, ustąpiła. O godz. 3 minut 10 wprowadzono na salę wśród imponującej ciszy, pełnomocników niemieckich. Było ich 5-ju. Zajęli oni miejsca przeznaczone dla siebie, mianowicie: przy stole za przedstawicielami Japonji. Clemenceau powstał z miejsca i przemówił w te słowa: „Otwieram posiedzenie, osiągnie ono porozumienie między państwami sprzymierzonymi a rządem niemieckim. Tekst przedłożony do podpisu zgodny jest z tekstem, który wręczono delegacji niemieckiej. Proszę podpisywać. Podpis jest zarazem nieodwołalną zgodą na wszystkie żądania i warunki układu. Mam zaszczyt prosić panów delegatów rządu niemieckiego, aby położyli swoje podpisy.“ Na to wezwanie 5-ju delegatów rządu nie-

mieckiego powstało z miejsc, zbliżyło się do małego stolika, ustawionego na środku sali i kolejno podpisywało układ. Delegaci państw sprzymierzonych po kolei przystępowali do stolika i kładli swoje podpisy. Gdy ostatni z delegatów podpisał artylerja dała 101 strzałów. Pokój był zawarty.

Pozegnanie i uczczenie Wilsona.

Paryż, 28 czerwca. (PAT.) Państwo Poincare wydał obiad w pałacu Elizejskim na cześć państwa Wilsona oraz delegatów konferencji pokojowej. Na obiedzie tym byli obecni wszystkie, znajdujące się w danej chwili w Paryżu, wybitne osobistości francuskie i cudzoziemskie. Poincare wygłosił mowę, w której oddał należną cześć geniuszowi sprawiedliwości Wilsona i sławił głęboką przyjaźń franko-amerykańską. Prezydent wyznał, iż dotychczasowa ścisła spójność powinna być utrzymana, by można było zbierać owoce zwycięstwa dokonanego wspólnymi siłami, o ile nazaję utrzą po podpisaniu traktatu zwycięscy nie chcą pozostać w posiadaniu jedynej świstki papieru. Następnie Poincare oświadczył wolę doprowadzenia do tryumfu ligi narodów i dodał, że zatopienie okrętów, spalanie sztabów i dziwny szcęk oręża na granicy polskiej nie świadczą bynajmniej o skrusze ze strony

Niemców. Ich zamiary wskazuje gwałcenie układu, który ma być przerwany, już przed jego podpisaniem. Fakty te zmuszają sprzymierzonych do czuwania by ręce zbrodnicze nie wyciągnęły znów pożogi, nad której słońciem oni się gawędzili. Na zakończenie Poincare wyraził nadzieję na cześć prezydenta Wilsona i przyjaźni franko-amerykańskiej i nieśmiertelności przyjaźni franko-amerykańskiej i nieśmiertelnej jedności wszystkich państw sprzymierzonych i zaprzyjaźnionych. Wilson odpowiedział dziękując za wygłoszenie mowy i wspaniałe przyjęcie zgotowane dla niego przez wszystkie narodzi amerykańskiemu i wyraził nadzieję, że musi opuścić Francję, której cierpienie przyjrzał się z bliska. Doprowadziliśmy do pokoju, ustaliliśmy go, lecz naszkicowaliśmy plan współpracy, który będzie róższerszy i umocniony w następstwie. Pozostaniemy przyjaźni dążącymi razem do osiągnięcia wspólnych celów.

O jeńców.

Wiedeń, 28 czerwca. (PAT.) von Hanik wyposował do Pana Clemenceau notę w sprawie powrotu jeńców z prośbą o oświadczenie, czy i w jakim składzie zamierzonym jest żebranie przewidziane w § 213 ustęp pierwszy traktatu pokojowego.

Nota Clemenceau.

Wiedeń, 28 czerwca. (PAT.) Clemenceau wystosował do p. v. Haniela następującą notę: Paryż, 27 czerwca. Panie Prezydencie! Mocarstwa sprzymierzone i zjednoczone zbadały notę niemieckiej delegacji z dnia 25-go czerwca w sprawie umowy dotyczących ziem nadreńskich. Przyjmują one do wiadomości, że delegacja niemiecka otrzymała upoważnienie podpisania tej umowy w oznaczonym terminie i nie mają nic przeciw temu, ażeby po podpisaniu rozpoczęły się rokowania celem uregulowania w najlepszy sposób poszczególnych spraw w interesie stron interesowanych, które to sprawy chciałyby porużyć delegacja niemiecka.

Clemenceau wystosował dnia 27 czerwca notę do p. v. Haniela, którego zawiadomił, że doręczone delegacji niemieckiej egzemplarze traktatu pokojowego są w tekście identyczne z tekstem egzemplarza, który będzie przedłożony do podpisania.

„Figaro” za Polską.

Paryż, 27 czerwca (PAT.) „Figaro” pisze, że skoro ma się oczywiste dowody, że Niemcy otwarcie przygotowują powstanie przeciwko rządowi polskiemu, należy temu przeciwdziałać, nakazując Niemcom natychmiastową demobilizację wojsk przeznaczonych do zadania ciosu jednemu ze sprzymierzeńców.

Paryż, 27 czerwca (PAT.) „Figaro” zaznaczając rozpoczęcie kroków nieprzyjacielskich na granicy polsko-pruskiej powiada, iż nawet najenergiczniejsze noty nie wystarczą, a konieczne są czyny. Gazeta uważa, że dość się już krwi przelało. Zaprzymanie walki zależy wyłącznie od energii zwycięskich sojuszników. „Gaulois” żałuje, że nie zmuszono Niemców do rozpuszczenia wojsk, zgrupowanych na wschodzie i sądzi, że Niemcy nie śmieliby się nie poddać kategorycznemu żądaniu, wypowiedzianemu w tym względzie przez marszałka Focha.

Gdański komitet.

Königswusterhausen, 28-go czerwca. (PAT.) Ze źródeł niemieckich: Komitet wykonawczy w Gdańsku oświadczył, że na wypadek zaatakowania nie należy stawiać oporu zbrojnego.

Oficerowie niemieccy — wezwani!

Paryż, 29 czerwca. (PAT.) Wszyscy znajdujący się na urlopie w Szwajcarii oficerowie niemieccy, otrzymali wezwanie do powrotu.

Jeszcze im mało.

Nauen, 29 czerwca (PAT.) Ze źródeł niemieckich: Prasa niemiecka w dalszym ciągu wypowiada ostrzeżenia dotyczące traktatu pokojowego, który nazywa wytworem polityki gwałtu i krótkowzroczności. Niemcy z obojętnością przyglądają się widowisku, które miało miejsce w Paryżu i Wersalu, wiedząc dobrze, że pokój ten nawet zdaniem jego twórców nie może być podstawą do nawiązania stałej zgody między narodami. Teodor Wolf powiada, że Niemcy w tryumfie zwycięstwa nie uznają tryumfu prawa. Zwycięscy w kartach historii nie są orłami zwycięstwa, lecz drapieżnymi ptakami, które wzajemnie wyrwywają sobie zdobycz, w Niemczech wszyscy ludzie dobrej woli zwalczają aneksjonizm, natomiast u ich przeciwników idea ta jest powszechnie oklaskiwana.

Strajk kolejowy przerwany.

Nauen, 29 czerwca (PAT.) Ze źródeł niemieckich: Pertraktacje, które odbywały się w płasku pomiędzy rządem a kolejowcami, doprowadziły do porozumienia.

Spokój w Hamburgu.

Nauen, 29 czerwca (PAT.) W Hamburgu w dalszym ciągu trwały rabunki. O północy wreszcie zapanował spokój. Milicja ludowa skonfiskowała wielką ilość broni i amunicji w Sankt Pauli.

Zaczepne kroki niemców.

Warszawa, 28 czerwca. (PAT.) Dnia 27-go czerwca b. r. Niemcy czynili ozywione wywiady lotnicze. Jeden aeroplan szybował nad Sosnowcem, jeden nad Herbami, 5 samolotów nad Koniopiskami w Częstochowskim. Pod Wieruszowem artylerja niemiecka znów była czynna, piechota zaś w sile 2 kompanji uderzyła na sam Wieruszów, lecz została pobita i cofnęła się.

Olbrzymi wiec Piastowców.

Odbył się tutaj w parku Agrykoli 15,000 zjazd delegatów PSL grupy Piasta. W przydium zasiadli przedstawiciele wszystkich ziem polskich, między innymi delegaci Spiszu, Orawy, Śląska Cieszyńskiego itd. Przez pewien czas obecni byli na zjeździe członkowie legacji zagranicznych. Sejm ustawodawczy reprezentowali wszyscy posłowie Piastowcy oraz wielu innych posłów. Mimo niepogody obrady trwały przez cały dzień pod gołym niebem.

Potrzeba silnego rządu.

Zjazd PSL stwierdza, że najważniejszym zadaniem w chwili obecnej jest przeprowadzenie jaknajszysze wewnętrzne zjednoczenia Polski i poleca posłom ludowym, ażeby w Sejmie w tym kierunku jaknajenergiczniej pracowali.

Uznając, że organizujące się państwo polskie potrzebuje przede wszystkim silnego rządu, świadomego swoich celów i dróg, opartego na stałej, trwałej i zdecydowanej większości Sejmu, uznając dalej, że naturalną większością w Sejmie ustawodawczym powinna tworzyć posiadającą liczącą większość grupa włoścjan, kongres PSL reprezentowany przez delegatów wszystkich ziem polskich, z woli całego ludu wzywa posłów włościańskich, aby jaknajrychlej złączyli się w jeden karny obóz i utworzyli większość w Sejmie.

Uchwała przeciwko żydom.

Następna rezolucja opiewa: Zjazd PSL — piastowców odpiera z oburzeniem rozszerzane przez żydów za granicą oszczerstwa o pogromach w Polsce, stwierdzając, że w Polsce nigdy i nigdzie pogromów nie było i nigdy nie będzie. Wychłte tu i owdzie rozruchy antyżydowskie kongres z całą surowością potępia, stwierdzając, że te rozruchy były planowo prowokowane przez wrogów naszego narodu. Kongres oświadcza, że żydom w Polsce przysługują te same prawa jakie żydzi mają we wszystkich krajach Europy zachodniej i Ameryki i że strzegąc się przed narzucaniem państwu polskiemu ugrupowania stanowiska żydów w Polsce, kongres żąda, aby w Sejmie Rzeczypospolitej polskiej.

Depesza do Clemenceau, Wilsona i Sonina.

Na wniosek pos. krakowskiego wysłano do pana Clemenceau, Lloyda George'a, Wilsona i Sonina następujący telegram: Lud polski reprezentowany przez 15,000 delegatów i delegatów z całej Polski na kongresie piastowskim stronnictwa ludowego w Warszawie w dniu 27-go podpisaniu pokoju wersalskiego przesyła narodom złączonym w wojnie światowej wyrażając ideę i krwi przelanej ofiarie do narodu Europy przed zalewem pruskiego militarysty i panowania gwałtu nad prawem, wyrażając szczerą radość z powodu nastania pokoju. W tej historycznej chwili lud polski lubi wyrazić zwycięstwu ententy odzyskał niepodległość Ojczyzny, składa najgłębszy hołd bohaterów, którzy w wojnie polegali w obronie największych ideałów ludzkości, składa szczerą hołd genialnym wodzom i wielkim mężom stanu ententy, którzy w traktacie wezorem podjętym oparli ustrój świata na prawie sprawiedliwości i wy-

tyczyli ludzkości nowe drogi rozwoju. Lud polski wyraża z głębi serca płynące życzenia, by liga narodów, stanowiąca dziś najwyższy trybunał świata, ugruntować mogła jaknajszysze błogostawieństwa pokoju. Niech żyją państwa sojusznice i sprzymierzone! Niech żyje liga narodów. Podpisane przydium kongresu. Wszystkie rezolucje i uchwały przyjmowano jednomyślnie. Również jednogłośnie przyjęto nowy program PSL, którego pierwsze punkty brzmią:

O zjednoczenie ziem.

1) PSL wszystkie wysiłki skierowuje ku temu, by zjednoczenie wszystkich ziem polskich ostatecznie przeprowadzić, uzyskaną niepodległość Ojczyzny utrwalić, przed nieprzyjaciółmi obronić, potęgę jej i rozkwit na szerokich demokratycznych zasadach ugruntować, ludowi polskiemu, pracowitemu włodarzowi państwa, władztwo rzeczywiste zapewnić i zabezpieczyć.

Nie chce dyktatury mniejszości.

2) Uznając wolę większości za jedyny wyraz idei demokracji PSL. zwalczać będzie próby narzucania państwu dyktatury mniejszości.

Przyjaźń z Europą.

3) Rozwijając tradycyjną państwową myśl Polski, PSL starać się będzie, by stosunek państwa polskiego do innych państw tak ukształtował, by Polska stała się rzeczywistą ostoją pokoju powszechnego w Europie.

4) Sojusz z wielkimi państwami Zachodu, którym Polska zawdzięcza swoje wyzwolenie z niewoli PSL. będzie się starało utrwalić i zacieśnić. Co do narodów ościennych, PSL. uznając w całej pełni prawo samostanowienia narodów, dążyć będzie do unji lub federacji z sąsiednimi bratnimi narodami dla wspólnej pracy nad utwaleniem własnej i ich niepodległości i rozwoju. Zgodnie z dążeniem całego kulturalnego świata do ugruntowania powszechnego pokoju i uniemożliwienia wszelkich wojen, PSL. uznaje ligę narodów za najwyższy trybunał świata, który ma rozstrzygać drogą rozjemczą wszelkie spory międzynarodowe. W lidze narodów Polska, jako jeden z głównych czynników pokoju, musi mieć miejsce równorzędne z państwami innymi.

Rozumna uchwała o wojsku.

5) Uznając zbrojenia i utrzymywanie wielkich stałych armji za systematyczne przygotowanie wojny, PSL. dążyć będzie do zupełnego rozbrojenia równoległe z innymi państwami. Dopóki jednak Polska zagrożona będzie przez zaborczość państw rozbiornych Niemców i Rosjan, PSL. uznaje w całej pełni konieczność utrzymania karnej i silnej armji, z powszechnego poboru armji, narodowej, w której przy zachowaniu najściślejszej dyscypliny obywatelskie prawa i godność człowieka znajdować będą najzupełniejsze uszanowanie.

Rzeczpospolita i prezydent.

6) Państwo polskie jest i musi pozostać Rzeczpospolitą.

7) Władza najwyższa spoczywa w ręku narodu. Na czele państwa stać będzie prezydent Rzeczypospolitej.

Niemcy szukają przyjacieli z Rosją.

Nauen, 29 czerwca (PAT.) Ze źródeł niemieckich: Przedstawiciele pręgubni niemieckiego udali się za zgodą rządu niemieckiego i rządu w Moskwie do Rosji w celu rozwiania stosunków handlowych i zwołania konferencji, dotyczących przyszłej wymiany towarów pomiędzy tymi dwoma państwami.

Rozsądek w Warszawie.

Königswusterhausen, 29-go czerwca. (PAT.) Ze źródeł niemieckich: Kłopotliwie odpowiedzialnych polityków usiłowało zwerbować w Królewcu dyktator, w skład którego wchodziłyby Prusy zachodnie i zachodnie, Pomorze i Śląsk, a którego celem miało być wywołanie wojny z Polską. Plan ten nie doszedł do skutku wobec przeciwności ogółu.

Zawieszenie pisma.

Berlin, 29 czerwca (PAT.) „Deutsche Tages Zeitung” zakazana została w państwie przez Naczelnego wodza i ministra obrony Noskego za umieszczenie odezwy wzywającej do zemsty.

O wymianę towaru.

Wiedeń, 29 czerwca (PAT.) Rokowania prowadzone swego czasu w Warszawie pod przewodnictwem sekretarza stanu Zerbika w sprawie wymiany towarów obecnie w Wiedniu będą ukończone. Według dotychczasowych wyników rokowań niemiecka Austria ma z Polski otrzymać miesięcznie 50.000 ton węgla, a mianowicie w połowie kamiennego, a w połowie brunatnego. Ilość ta przyniesie nam ulgę, ale tego, że ma być przeznaczona wyłącznie dla celów przemysłu. Dalej mają być przywożone z Polski do Austrii wytwory oleju skalnego, jako to: benzyna i nafta, następnie oleje gazowe i skóry na wyprawianie, a z żywności młode ziemniaki.

jaja, gęsi i konie na rzeź. W rokowaniach wiedeńskich uzyskano 2 razy taką ilość jaka była umówiona w Wiedniu. Wzajemnie za to ma Austria dostarczać Polsce obuwia, odzieży, wy-

robów elektrotechnicznych, metali, wyrobów kłodziejskich i papierowych. Należy się spodziewać, że wyniki narad wiedeńskich będą zatwierdzone przez oba rządy.

Kontrrewolucja stłumiona.

Königswusterhausen, 28-go czerwca. (PAT.) Ze źródeł niemieckich: W Budapeszcie odbyła się wielka manifestacja przeciwko rządowi so-wietów. Spalono czerwone sztandary, wywiesz-

ając na ich miejsce czerwono-biało-zielone. Manifestacje te wywołały ogłoszenie stanu oblężenia. Kontrrewolucja została zduszona, mimo to położenie sowieków jest nie do utrzymania.

Gdańsk.

Sekoja XI. Wolne miasto Gdańsk.

Treść traktatu została już ujawniona. Obchodzące nas paragrafy, dotyczące Polski rozpoczynają od 87, a kończą się na 98. Artykuły te obejmują tylko granice zachodnie od Niemiec i są już znane. Sprawie zaś Gdańska poświęcono artykuł 100 i następne, aż do 108. Odtąd jak ta sprawa w oryginale się przedstawia:

Artykuł 100.

Niemcy zrzekają się na rzecz głównych państw skoalizowanych i sprzymierzonych wszelkich praw i tytułów do terytorium, objętego granicami, wykreślonymi na niemieckiej mapie w skali 1 do 100,000.

Artykuł 101.

Komisja złożona z 3 członków, mianowanych przez główne państwa skoalizowane i sprzymierzone, do którego wejdzie najwyższy komisarz, jako prezydent jeden członek delegowany przez Niemcy, a jeden członek delegowany przez Polskę, ma być utworzona w ciągu 15 dni od wejścia w życie obecnego traktatu w celu odgraniczenia na miejscu terytorium, opisanego powyżej, przy wzięciu w rachubę, o ile to tylko możliwe, istniejących granic gminnych.

Artykuł 102.

Główne państwa skoalizowane i sprzymierzone zobowiązują się utworzyć z miasta Gdańska wraz z resztą opisanego w artykule 100 terytorium, Wolne miasto. Zostanie ono oddane pod protekcję Ligi Narodów.

Artykuł 103.

Konstytucja Wolnego Miasta Gdańska zostanie ułożona przez właściwie wybranych przedstawicieli Wolnego miasta w porozumieniu z najwyższym komisarzem, którego mianuje Liga Narodów. Ta konstytucja otrzyma gwarancję Ligi Narodów. Najwyższy komisarz otrzyma również obowiązek rozstrzygnięcia w pierwszej instancji wszelkich nieporozumień, jakieby powstały pomiędzy Polską a Wolnym miastem Gdańskiem co do niniejszego traktatu, albo co do zarządzeń czy też umów poczynionych później. Najwyższy komisarz będzie rezydował w Gdańsku.

Prawa państwowe Polski, w Gdańsku.

Artykuł 104.

Główne państwa skoalizowane i sprzymierzone zobowiązują się przeprowadzić traktat pomiędzy polskim rządem a Wolnym Miastem Gdańskiem, który ma wejść w życie równocześnie z ustanowieniem owego Wolnego Miasta, a dotyczyć ma następujących przedmiotów:

1) Włączenie Wolnego Miasta Gdańska w Polskie granice cłowe i ustalenie wolnej przetrzeźni w porcie.

2) W sprawie zabezpieczenia Polsce bez żadnych ograniczeń wolnego używania i posłu-

giwania się wszystkimi drogami wodnymi, dokami, basenami, groblami do lądowania i innymi urządzeniami w obrębie terytorium Wolnego Miasta, jakie są konieczne dla polskiego importu i eksportu.

3) W sprawie zabezpieczenia Polsce kontroli i zarządu Wisły całego systemu kolejowego w obrębie Wolnego Miasta, z wyłączeniem tramwajów czy kolei, które służą przede wszystkim potrzebom samego Wolnego Miasta, dalej pocztowej, telegraficznej i telefonicznej komunikacji pomiędzy Polską a portem gdańskim.

4) W sprawie zabezpieczenia Polsce prawa rozwijania i udoskonalania dróg wodnych, doków, basenów, miejsc do lądowania, kolei i innych budowli i środków komunikacyjnych, wspomnianych w tym artykule, jak również do wydzierżawiania lub do kupowania w drodze odpowiedniego postępowania takich posiadłości ziemskich czy innych, które mogą być niezbędne do tych celów.

5) W sprawie zapobieżenia w obrębie Wolnego Miasta upośledzeniu obywateli polskich i innych osób polskiego pochodzenia i języka.

6) W sprawie zarządzeń, dotyczących prowadzenia przez rząd polski zagranicznych stosunków Wolnego Miasta Gdańska, jak również w sprawie dyplomatycznej ochrony obywateli tego miasta zagranicą.

Artykuł 105.

Z wejściem w życie niniejszego traktatu, osoby posiadające niemieckie obywatelstwo, a mieszkające stale na terytorium, opisanym w artykule 100, siłą faktu utracą niemieckie obywatelstwo, aby otrzymać obywatelstwo wolnego miasta Gdańska.

Obywatele niemieccy — preuz z Gdańska I

Artykuł 106.

Obywatele niemieccy mają dany czas 2-letni do namysłu: Czy chcą pozostać w Gdańsku czy przenieść się do Niemiec.

Artykuł 107.

Wszelka własność, położona na terytorium Wolnego Miasta Gdańska, a należąca do Cesarstwa Niemieckiego lub innego jakiegokolwiek niemieckiego państwa, przejdzie na główne państwa skoalizowane i sprzymierzone, w celu przekazania ich Wolnemu Miastu Gdańskiemu, albo też Polskiemu Państwu, stosownie do tego, jak to owe mocarstwa uznają za słuszne.

Artykuł 108.

Proporcja i charakter finansowych zobowiązań Niemiec i Prus, jakie ma ponosić Wolne Miasto Gdańsk, zostaną ustalone zgodnie z artykułem 254, części IX, (klauzule finansowe) obecnego traktatu. Wszystkie inne kwestje, jakie mogą wynikać z powodu odstąpienia terytorium, określonego w artykule 100 zostaną uregulowane przez późniejsze umowy.

gają karze administracyjnej lub sądowej. Nadzór nad ścisłym wypełnieniem przepisów wklada się na policję powiatową, która obowiązana jest sprawdzać czy nieruchomości są utrzymywane pod względem sanitarnym w porządku należytym i w razie znalezionych uchybień spisywać protokoły i przedstawiać je komisarzowi rządowemu.

— Komisje kwalifikacyjne.

a) Władze poleciły komisarzowi powiatowemu powołać niezwłocznie do życia komisje kwalifikacyjne, celem przyjęcia do straży bezpieczeństwa wszystkich pragnących wstąpić w jej szeregi byłych niższych funkcjonariuszów milicji ludowej. Do komisji wejsć mają przedstawicieli powiatowego komisarza, przedstawicieli samorządu, sądownictwa, lekarz i t. d.

— Z Rady rzemieślniczej.

a) Na posiedzeniu świeżo obranego zarządu Rady rzemieślniczej rozdzielono między sobą mandaty w sposób następujący: prezes: Karol Dawidczyński; wice-prezysi: Antoni Suwalski i Stanisław Majewski; sekretarz: Walery Danielewicz; skarbnik: Franciszek Mikszewski; gospodarz: Wincenty Osiański. — Wobec tego, że wybrany do zarządu p. Franciszek Klinowski pozostał bez mandatu, oświadczył zabranym, iż ustępuje zupełnie z zarządu.

— Łódzka spółka ubezpieczeń.

Wkrótce rozpocznie swoją działalność świeżo zorganizowana Spółka Akcyjna Ubezpieczeń. — Pierwsze walne zgromadzenie akcjonariuszy odbędzie się dnia 3-go lipca r. b. o godz. 4-ej po poł. w lokalu przy ul. Piotrkowskiej Nr. 159. Celem zebrania będzie przedstawienie sprawozdania Komisji Organizacyjnej, rozpoznanie wniosków tej komisji i akcjonariuszów, omówienie planu działalności, uchwalenie budżetu i wybory zarządu i Komisji rewizyjnej.

— Z Tow. Dobroczynności.

(a) Na piątkowym posiedzeniu Rady zarządzającej chrześcijańskiego Towarzystwa dobroczynności, pod przewodnictwem prezesa, pastora R. Gundlacha, uchwalono wypłacić Sekcji kolonij, letnich przy Radzie szkolnej okręgowej 7000 mk. Postanowiono rozszerzyć lokal pierwszego przytułku położniczego, przy ul. Dzielnej № 52 i przyznano na renowację mk. 1000.

Przyznano mk. 2000 bezpłatnemu ambulatorjum na wydatki bieżące, płatne w dwóch ratach tygodniowych.

Opuszczającemu Łódź ks. kanonikowi A. brechtowi, przewodniczącemu Komitetu Przytułku noclegowego postanowiono wyrazić piśmiennymi słowami uznanie i podziękowania za długoletnią owocną pracę. Na posiedzeniu Komitetu dla rozdziału odzieży z daru amerykańskiego delegowanego pp. prezesa R. Gundlacha i członka rady J. W. Wagnera.

— Z fabryki I. Johna.

a) Kierownik odlewni fabryki I. Johna (Piotrkowska Nr. 117) p. Władysław Wagner, po 5-letniej nieobecności powrócił do Łodzi i objął dawne stanowisko. — Robotnicy z okazji imienin i szczęśliwego powrotu do kraju, zakupili w dniu 27 b. m. nabożeństwo w kościele św. St. Kostki, które odprawił ks. prałat Tymieniecki i miał gorącą przemowę w obecności licznie zgromadzonych robotników.

W fabryce p. Wagnerowi rzemieślnicy i robotnicy wręczyli adres, opatrzony podpisami, w uznaniu zasług dla pracy ludzkiej.

Teatr i sztuka.

— Teatr Polski.

Występ

Al. Zelwerowicza i M. Majdrowiczówny.

Dzisiaj, w poniedziałek, ostatni występ znakomitych gości warszawskich pp. Al. Zelwerowicza i M. Majdrowiczówny oraz przedstawienie beneficjorne wybitnego artysty i reżysera Al. Zelwerowicza. Wieczór wypełni świetna 4 aktowa komedia klasyczna „Cyrulik Sewilski” Beaumarchais'a, z beneficjentem w roli tytułowej, p. M. Majdrowiczówną, która w roli Rozynki roztacza urok swego niepospolitego talentu, pełnego wdzięku.

Należy przypuszczać, iż beneficjorne przedstawienie tego artysty, dobrze zasłużonego scenie polskiej, który pracował z wielkim pożytkiem dla sceny łódzkiej, wypełni salę Teatru Polskiego po brzegi.

Jutro odbędzie się tylko jeden gościnny występ znakomitej tragiczki polskiej p. Wandy Siemaszkowej w „Djablicy” Scheachera.

KRONIKA.

— Wyjaśnienie.

D. 27 b. m. nadesłał nam przewodniczący Rady miejskiej wystąpienie w sprawie naszych artykułów o uchwałę Rady miejskiej, dotyczącej halerczyków.

Ponieważ według tymczasowych przepisów prawa, nie możemy w tym samym numerze da-

wać wyjaśnień, przeto odkładamy je do jutrzejszego numeru.

— Przepisy sanitarne.

a) Powiatowy komisarz rządowy wydał świeże przepisy sanitarne policyjne obowiązujące właścicieli nieruchomości w osadach i miasteczkach powiatu łódzkiego.

Przepisy te dotyczą utrzymywania w porządku i czystości nieruchomości. — Za naruszenie i niewypelnienie przepisów, winni podle-

Z KRAJU.

Z Sosnowca. Przed kilku dniami pomieściliśmy notatkę, iż w Sosnowcu urządzili komuniści publiczną zbiórkę na „więźniów politycznych”, t. j. na bolszewików, zamkniętych za zdradę państwa. Komuniści agitują zupełnie jawnie, a w dawnym klubie siedleckim przy kopalni Renarda w swym klubie urządzają taneczne zabawy, przedstawienia amatorskie, obracając dochód z tego czerpany na propagandę antypolską. Nic dziwnego, że komuniści wzrastają w siłę, mając poplecznika w nadzw. komisarzy rządowym.

Szkoły na Śląsku.

Rozpoczęły się już zapisy do następujących szkół średnich, ogólnych i fachowych na Śląsku Cieszyńskim, które bądź już istniały, bądź też

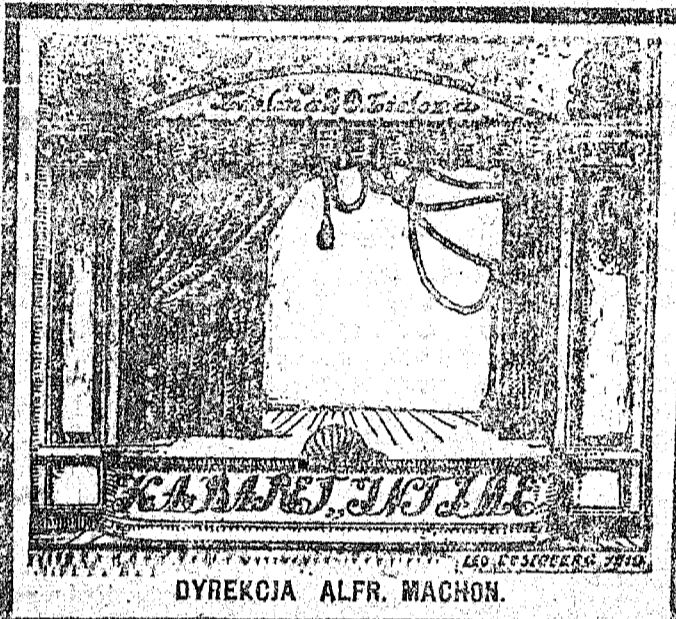
powstają dzięki szczęśliwie zmienionym warunkom: Gimnazjum w Cieszynie, gimnazjum realne w Orłowej, seminarjum nauczycielskie w Bobryku, szkoła realna w Cieszynie, szkoła rolnicza w Koczobedżu, szkoła rolnicza w Konińskiej, szkoła handlowa w Cieszynie, seminarjum nauczycielskie żeńskie w Cieszynie, szkoła rolnicza żeńska w Konińskiej, kurs uzupełniający Macierzy Szkolnej w Cieszynie i szkoła gospodarza w Orłowej.

Ofiary.

Na Polski Skarb Narodowy.

Drużdżowna 17 fen. miedz., 48 kop. miedz., 1.50 fen. srebr. i 10 fen. niki. — Gorzycański 50 mk. — Wegner 8 mk. 55 fen. otrzymane za pracę w dniu 1 maja. — Januszkiewicz 20 mk. otrzymane za pracę w dniu 1 maja i 11 mk. otrzymane za pracę w dniu 3 maja. — Kowalski 70 kop. bon. ukraińsk. — Jan-

kowski 3 mk. 50 fen. srebr. i srebrny pięt. mon. mas — Dzieci szkoły nr. 59: 3 rb. 20 kop. srebr., 2 mk. zł., 1 rb. 25 kop. miedz., 70 fen. niki., 2 kor. 80 hal., 17 mk., 7 mk. 25 fen. zel., 10 fen. miedz., 8 kol. srebr., 4 obr. mosięż., 8 obr. srebr., kilka kawał. srebr., zegarek srebrny. — Mieczysław Rakowiecki 1 rb. miedz., 1 mk. srebr. i 6 mk. niki. — Klimer Emil 10 mk. — Dzieci szkoły parafji w Kalowie 34 mk., 5 mk. srebr., 12 rb. srebr. i 1 szt. mon. — Helbingrowa 100 mk. — M. Szuberska 10 mk. srebr. — Pracownicy urzędu kontroli miar i wag 38 mk. 50 fen. — Sylweszczak 85 mk. — S. Milsz 100 mk. — W. T. 1 rb. 50 kop. srebr. i 6 mk. srebr. — Z. T. 50 mk. — Helena Tomasz i Zofja Stratyńscy 5 rb. srebr., 1 moździerz i 5 mk. — Tosik 4 rb. srebr. — K. Janowicz 1 mk. srebr., 6 kop. miedz. i 1 mk. 55 fen. niki. — Szkoła polska nr. 63: 16 rb. pap., 1 rb. 70 kop. bon., 3 rb. 40 kop. srebr., 10 kop. miedz., 6 zł. polsk. i 46 mk. 65 fen. — Marszał 1 rb. 60 kop. srebr. i 1 obr. srebr. — Grinberg 250 mk. — Beziński 200 mk. — Uczenie p. Kopydłowskiej 22 mk. — M. i T. Kasprzak 2 mk. srebr., 25 kop. miedz. i 1 rb. — N. N. 200 mk. jako kara za obrazę członka komisji. — Jasiński 50 kop. srebr., 22 kop. miedz. i 1 kor. srebr.

KABARET INTIME
Zielona 20
 dnia 30 czerwca 1919 r.
DZIS trzeci wieczór
 Punkt godz. 8 w. 1220 1

NA WYCIECZKI PRZYRODNICZE

przyrządy i narzędzia do zbierania roślin, motyli i owadów, jako to: siatki na motyle, wiaderka do owadów, praski do suszenia roślin, gablotki i t. p. wyroby Tow. „Urania” posiada na składzie po cenach przystępnych

KSIĘGARNIA GEBETHNERA i WOLFFA
 w Łodzi, ul. PIOTRKOWSKA 87. 1215-2

Strużki żółciowe zastępują czyszczenie chemiczne. Bluzki i robotki ręczne stają się zupełnie jak nowe. Zadać wszędzie. 1165-2

Truskawki
 w większej i mniejszej ilości na miejscu DO SPRZEDANIA. Krauze, Szosa Pabjanicka 45.

Bacznosc!
 Dobre i tanie ANGIELSKIE Brzytwy sprzedaje jeżeli okaże się zła — zamieniam. Zamieniam również stare Brzytwy na nowe za dopłatą. U.A. Rogo St. Zarzevska 25-45. 1136-4

Drobne ogłoszenia:

- Kupno: chłopiec do usług potrzebny do doktora. Piotrkowska 175. 3815-1
- Czeionki stare, zużyte kupuje Administracja „Rozwoju”. 939-0
- Kupię eleganckie używane meble salonowe. Oferty pod „Meble” proszę składać w administracji Rozwoju. 3839-2

- Sprzedaj:**
- A.A.A.A.A. Obrączki słubne złote od 45 marek para, gwarancja za złoto 50 próby, pierścienki, łożeczki, zegary, zegarki, najtaniej do w mieszkaniu prywatnym. Jan Placcek, Brzezińska 10. 3842-9
  - A.A. Meble sprzedaję: szafy, łożka, kredensy, otomany, garnitur cały, lodownice oraz pianino. Piotrkowska 108. Przedzbiecki. 5551-3
  - A. Łóżka, otomany, szafy, krzesła, stół, sprzedam. Sienkiewicza 69-4, oficyna, pierwsze wejście, I piętro. 3770-2
  - Aparat fotograficzny 13x18, z przyrządami przedwojennej fabrykacji do sprzedania. Ogrodowa № 35, od 8 do 4 po poł. 3855-3

- Bacznosc! Okazyjnie do sprzedania kasa ogniotrwała, waga, waga do złota, 2 szatki z przegródkami, półki, wieszaki stojące. Wiadomość: Zgierska 64, siroń wskaże. 3854-2
- duży powóz, rower i pies myśliwski do sprzedania w dominium Wilamów, poczta Szadek powiat sieradzki. 3849-5
- Do sprzedania budka z ogrodem z powodu nagłej zmiany. Rozwadowska 64. 3783-2

Dom nowy, solidnej roboty, 3-piętrowy, ogródek, wodociąg, sprzedam okazyjnie. Ulica Szara 15, przy Rzygowskiej. 3745-pp3

Do sprzedania tanio dom murywany nowy w Nowej Rudzie, ulica Piotra 109, J. Marczewski. 3832-2

Konieczny czerwonej 300 ctn. do sprzedania. Maj. Tworzynjanki, st. Koluśki, poczta Brzeziny. 3843-2

Konie robocze, bryczka-powozik na gumach, chomonta angielskie, liberja okazyjnie do sprzedania. Radwańska 63-60, w podwórzu. 3889-3

piesek, małutka suczka 2-letnia rasy „Repintscher” do sprzedania. Składowa № 23. 3847-3

Magle do sprzedania w dobrym stanie. Konstanyowska 49, wiadomość u p. Jarczyńskiego. 3846-2

Meble nowe i używane sprzedaję po cenach najniższych. Orła 25, stolarnia. 3544-15

Meble sprzedaję: szafy, łożka, restauracyjne urządzenie i kuchnia oraz inne. Piotrkowska 108, Przedzbiecki. 3369-6

Sklep spożywczy do sprzedania w dobrym punkcie. Ul. Anny 33, wiadomość w sklepie. 3768-2

Sklep do sprzedania. Ul. Przejazd № 14 m. 6, II-gie piętro front. 3858-pp2

15.000 marek oddam na 1-szy numer hipoteki po Towarzystwie lub przystąpię jako współnik do korzystnego interesu. Oferty dla „Hypoteka” w Rozwoju. 3780-2

Różne:

A.A.A.A.A. Nagrody 1000 mk. za odnalezienie skradzionych w początku czerwca pary koni w majątku Rokiciny powiatu brzezińskiego, p. Rokiciny Klacz i koń gniade, po 7 lat, chude, klacz pod siodłem ma białą plamkę, prócz tego konie miały wypaloną literę «R» na prawej stronie i na lewej numeru 30 i 31. Konie skradzione były z chomontami. 3878-3

Dziewczyna wiejska pracownica poszukuje miejsca. Oferty w administracji Rozwoju pod lit. „W. Z.” 3879-2

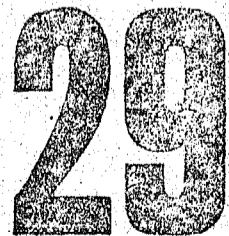
Mucharz poszukuje miejsca w Łodzi lub na wyjazd, zna się na ogrodnictwie. Konstanyowska 23, Bawarska. 3868-1

Uczelnica klasy 6-ej udziela lekcji. Ogrodowa 28 m. 14. 3810-2

Zaginal pies wojskowy maści Z białej z łatkami złotymi, rany w głowę, wabi się Kitts. Łaskawy odnalazca zechce go odprowadzić do 3-go Biura baonu Tanków, ul. Karólewska 1 za wynagrodzeniem w tytoniu lub pieniądzech. 3862-2

Zagubione dokumenty.

- Brukarcz Franciszek zgubił marek 580 i paszport niemiecki wydany w Łodzi. Uczciwego znalazcę uprasza się o zwrot na Brzezińska 24. 3838-2
- Helena Hypińska zgubiła paszport rosyjski wydany z gm. Zelechinki. 3826-2
- Jagiello Józef zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 3833-2
- Kowalska Elżbieta zgubiła paszport wydany w Łodzi. 3867-3
- Nyck Otto zgubił paszport niemiecki wydany z gm. Galków w pow. piotrkowskiej. 3889-3
- Pinkus Nachumor zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 3860-12
- Stasiak Jan zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 3830-2
- Władysław Kajdanek zgubił paszport wydany w Łodzi. 3829-2
- Zasada Antoni zgubił paszport rosyjski wydany z gm. Białe, gub. piotrkowska. 3883-3

Dla wygody swoich odbiorców Warszawskie Ziemiańskie T-wo Mleczarskie, otworzyło nową filję przy ulicy **Średniej № 29.**

47.9